1723–2023
IX. évfolyam, 7. szám 2023. július
FORRÁS
A NAGYVÁRAD-ÚJVÁROSI SZENT LÁSZLÓ PLÉBÁNIA HAVILAPJA

Krisztus katonájává esküdött föl

A nagyvárad-újvárosi Szent László-templom fennállásának háromszázados évfordulóját ünnepelve idézzük fel annak az egykori plébánosunknak életútját, akinek köszönhetően adatokat, történeteket ismerhetünk templomunk múltjából – különösen a száz évvel ezelőtti eseményeket –, amelyek kiindulási pontként szolgáltak az idei évfordulós ünnepségekhez.

Ft. dr. Lestyán Endrét éppen **110 évvel ezelőtt,** 1913. július 1-jén nevezte ki gróf Széchenyi Miklós püspök Nagyvárad-Újváros plébánosává. A tudósítások kiemelik szerénységét, szelídségét és önfeláldozó lelkipásztori munkáját.

Csíkszentkirályi Lestyán Endre dr.
(Forrás: családi gyűjtemény)

1877. június 8-án született Székelyhídon. Tanulmányait a premontrei főgimnáziumban végezte, majd a hittudományi főiskola jeles papnövendéke lett. Teológiai tanulmányai után Innsbruckban, a Jézus Társasága egyetemén a hittudományok doktorává avatták. 1900. szeptember 18-án Schlauch Lőrinc bíboros, nagyváradi megyés püspök szentelte pappá. Első miséjét szeptember 20-án Debrecenben, a Szent Anna-templomban tartotta. Három éven át káplánként szolgált, 1903-ban Nagyvárad-Újvároson. Hét esztendős szolgálatot követően a Papnevelő Intézet spirituálisa és a Szentségimádási Papi Társulatok egyházmegyei igazgatója.

Ft. dr. Lestyán Endrét 1913-ban Vucskics Gyula kanonok iktatta be várad-újvárosi plébánosnak „aki nagy kultúrájú, mélylelkű egyéniségével szeretetet hozott hívei közé." A beiktatáson Nagyvárad városát Rimler Károly polgármester és Komlóssy József tanácsnok képviselték. Draveczky Zsigmond olvasta fel a Szent László-templom szószékéről gróf Széchenyi Miklós megyés püspök kinevezési iratát, majd Vucskics Gyula kanonok átadta a kinevezett plébánosnak a templom kulcsát, az evangéliumot és az egyházi szertartások könyvét. Ezután Lestyán Endre letette plébánosi esküjét, majd prédikációt és ünnepélyes szentmisét mondott. A korabeli krónikás megjegyzi: „Ettől az időtől kezdve csaknem minden idejét a hitélet fellendítésének szentelte. Valósággal összeforrt a Szent László-templommal és különösen annak gyóntatószékével." (*Erdélyi Lapok,* 1936. jún. 15.) Amikor 1913-ban átvette az újvárosi plébánia vezetését „a hitélet tört és taposott útjait találta ugyan, de a fiatal hajtásokat csakhamar lefagyasztotta a háború jégzivatarja". Az Oltáregyesület tagjaival igyekezett az árván maradt templomokat a legszükségesebbekkel ellátni, a Szent Olvasó-Társulat és a Jézus Szent Szíve Társulatának tagjaival vitte a háború sújtotta családokba a vigasztalást. A serdülő iparos ifjúságot a Katholikus Legényegyletben igyekezett katolikus öntudatra nevelni. 1915-től az Iparosnők Kongregációjának megalapításával újabb lendületet kapott a szenvedő lelkek gyógyítása.

1923 októberében városunkban a katolikus közélet két kiemelkedő eseményére került sor: a Szent László-templom 200 éves jubileumára és az erdélyi római katolikus Népszövetség országos gyűlésére. A nagygyűlés „maga előtt látja a katolicizmus építő, fenntartó ősi erejét a jubiláló Szent László-templomban megtestesítve, ettől megihletve tanácskozik két napon át a katolikus hitélet, a szociális tevékenység és a katolikus tudomány és szépirodalom fontos kérdéseiről". (*Őrszem,* 1923. okt.) A díszgyűlést a felújított Katolikus Kör Szent László-termében tartották október 20–21-én, ahol ünnepi beszédet mondott dr. Lestyán Endre prépost-plébános. (Ünnepi beszédét a *Forrás* 2023. januári számában közöltük). Az ünnepség 21-én, vasárnap a kívülről frissen felújított Szent László-templomban folytatódott, ahol délelőtt 9 és este 6 órakor szentmisét ünnepeltek, amelyet eucharisztikus körmenet követett a Szent László téren, majd Te Deum. A jubileum alkalmából XI. Pius pápa teljes búcsút engedélyezett.

„Dr. Lestyán Endre híveinek annyiszor és oly nyomatékkal kifejezett kívánsága elől ki nem térhetve, a várad-újvárosi Szent László-templomban szeptember 20-án tartja ezüstmiséjét" – olvassuk az *Őrszem* 1925. szeptemberi számában. Továbbá: „Meglepő az – napjainkban pedig különösen szokatlan –, hogy egy olyan nagy város társadalmának, mint Nagyvárad, minden rétege megmozduljon egy katolikus pap ünneplésére, akinek élete nem a fórumon, a közterekben, nem a gyűléstermekben, nem a nyilvános szereplés ezernyi változatában folyik le, hanem a csöndes templomok tömjénillatos oltáránál,

NAGYMÉLTÓSÁGU ÉS FŐTISZTELENDŐ MEGYÉS PÜSPÖK UR !

KEGYELMES URAM !

A váradujvárosi szent László plebánia templom a folyó évben rendkivül nevezetes évfordulóhoz ért : most ünnepli fennállásának 200 éves jubileumát. Ezen ritka százados évforduló alkalmából október hó 21-én ünnepélyes Te Deumot és jubiláris ünnepséget tartunk, melyre Nagyméltóságodat mély tisztelettel meghivjuk, sőt alázattal azon kérelmet terjesztem Nagyméltóságod élő, hogy amennyiben egészségi állapota engedi, bölcs belátása szerint az ünnepségben aktiv részt venni kegyeskedjék.

A szent László templom jubileumával kapcsolatban tartja október 20-án az erdélyi kath. Népszövetség évi közgyülését városunkban, miáltal az ünnepünk országossá lesz. A Népszövetség központi bizottságától vett értesülés szerint a kétnapos ünnepre a bukaresti pápai nuntius Őexcellentiáját is meghivják.

A kétnapos ünnep programm-tervezetét a Népszövetség központjával egyetértőleg nagyjában már megállapitottuk, a programm-javaslatot mély tisztelettel beterjesztem kérve Nagyméltóságodat, hogy erre nézve kegyes elhatározását velem közölni, illetőleg a tervezetet jóváhagyni méltóztassék.

Az ünnepet megelőzőleg október hó 17, 18 és 19 napjain a jubilaris templomban szent missiót óhajtok tartatni, amihez Nagyméltóságod kegyes engedélyét és főpásztori áldását kérem.

Nagyméltóságod felszentelt kezeit csókolva mély hódolattal maradok,

Nagyvárad-Ujváros, 1923 augusztus 31.

NAGYVÁRADI SZENT LÁSZLÓ PLEBÁNIAI HIVATAL

Dr. Lestyán Endre
plebános

Dr. Lestyán Endre meghívója a 1923-as ünnepségekre
Forrás: Állami Levéltár – nagyváradi kirendeltség,

a gyóntatószék lelketformáló magányában, a szószéknek emelkedett légkörében, a hitbuzgalmi egyesületeknek imádságos áhitatában, a betegek és haldoklóknak halálfuvallattól fagyos ágyainál." Üdvözlésére adott válaszában a szeretett plébános a következőket mondta: ez a krisztusi papság ünnepe, Krisztusért, annak egyházáért tette, amit tett, Krisztus katonájává esküdött föl 25 évvel azelőtt.

A hívek szeretetüket, hálájukat és ragaszkodásukat ércbe öntötték, adakozásukból elkészültek a Szent László-templom új harangjai (a régieket a háborúba vitték), és dr. Lestyán Endre ezüstmiséjén Bjelik Imre püspök megáldotta az új harangokat. A székesegyház udvaráról impozáns körmenetben kísérték a hívek a hófehér paripák által vontatott szekéren a harangokat. A városháza előtti téren több mint 10.000 ember fogadta a menetet. Az adakozó szervezetek és magánszemélyek névsora az *Őrszem* egy teljes oldalát megtöltötte.

Fotó: Vojtecsek

A harangok a neves Hőnig aradi harangöntő gyárban készültek. A nagyobbik súlya: 825 kg. Felirata: „*Jézus Szentséges Szíve, irgalmazz nekünk*". A kisebbik súlya: 245 kg. Ennek a felirata: „*Szent áldását adja ránk, Kisdedével Szűzanyánk*". Mivel a plébános ezüstmiséjére készültek, mind a kettőn ott áll még: „*Dr. Lestyán Endre prépost-plébános ezüstmiséjének emlékére öntették a váradújvárosi hívek.*" Az ezüstmisén dr. Karácsonyi János püspök mondott beszédet, a mise után pedig a plébánián a küldöttségek hosszú sora várta az ünnepeltet. Gubicza Ádám táblabíró aranykeresztet adott át az ünnepelt plébánosnak, amely szintén a hívek adakozásából készült. Az apostoli Szentszék ebből az alkalomból pápai prelátussá nevezte ki.

1928-tól dr. Lestyán Endre a Szent Erzsébet Karitász Központ elnöke lett és gondviselő atyja a város szegényeinek. 1935-ben Várad kerületi esperestanfelügyelőjévé nevezték ki, majd 1936-tól a székesegyházi káptalan kanonokja.

1936–1962. között székesegyházi plébánosként szolgált. Utolsó, megható bejegyzése a Székesegyházi Plébánia Historia Domusában így hangzik: „*Amikor most leteszem a tollat, mellyel írtam 26 éven át a székesegyházi plébánia eseményeit, mélységes imádattal és hálával borulok le a Szentháromság egy Isten előtt minden kegyelméért és irgalmáért, árassza legbőségesebb áldását rám és a plébánia új vezetőjére és híveinkre.*"

*

Mi, kései utódok, nagyvárad-újvárosi hívek hálásak vagyunk sajtóapostoli munkásságáért is.

1894-ben létesült a Szent László Nyomda Rt., és ekkor indult a *Tiszántúl* című katolikus hetilap, vidéken a legelső, amelynek munkatársa volt dr. Lestyán Endre is. Itt szerkesztették a *Katolikus Hitterjesztés Lapjai*t, magyar missziós folyóiratot, melynek szerkesztését 1905-ben Lestyán Endre vette át, majd 1920-ban itt alapította az *Őrszem* című katolikus hitbuzgalmi és társadalmi hetilapot, hogy a hitéletet ezen módon is szolgálja. Az első lapszám így kezdődik: „Mit akarunk? Komoly időben jelenik meg az *Őrszem*, mint a katholikus hitbuzgalmi sajtó legujabb terméke.

I. évfolyam. Oradea-Mare (Nagyvárad) 1923 október 3. 1. sz.

ŐRSZEM

Megjelenik havonkint kétszer, a hónap első és harmadik vasárnapján. Előfizetési ára negyedévre 10 lei. ... Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad-ujvárosi r. kath. plebaniahivatal, Str. St. Ladislau (Körös) 4. sz.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

MIT AKARUNK?

Komoly időben jelenik meg az „Őrszem", mint a katholikus hitbuzgalmi sajtó legujabb terméke.

A rettenetes véres háború, a józan, hívő nép lelkétől idegen, törpe kisebbség csinálta forradalom és végül a kommunista vezérek uralmának iszonyatos borzalmai fájó, mély sebeket ejtettek a keresztény hiten és erkölcsön. A felszabadult szenvedélyek iszonyu pusztítást végeztek nemcsak az anyagiakban, hanem főleg a szellemi javakban. (...) Nem csuda, ha ország-világ megujulást, ujjáalakítást, megtisztult közéletet sürget (...)."

Az *Őrszem*nek saját könyvkereskedése volt a Katolikus Kör épületében (Szilágyi Dezső utca 5.), amely kiadta az *Őrszem naptárat* 1922–1930 között.

Dr. Lestyán Endre 1965. december 5-én hunyt el. Az Olaszi temetőbe temette Mons. Bélteki Ferenc vikárius december 8-án, majd a temető felszámolása után földi maradványait a család átvitte a Rulikowski temető családi sírboltjába.

Hálával gondolunk egykori plébánosunkra, az önzetlen és kitartó szolgálatára, lapszerkesztői munkássága nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ma adatokat, történéseket – különösen az 1923-as, 200. jubileum eseményeit – ismerhetünk plébániánk életéből.

Köszönet illeti Mons. Fodor József általános helynök urat – aki itt, a Szent László-templomban kezdte papi szolgálatát 1967-ben – az utóbbi években megjelent könyveiért a nagyvárad-újvárosi plébániáról és a székeskáptalanról. Az ő visszaemlékezései által gazdagodtak ismereteink múltunkról, lelkipásztorainkról, és kirajzolódott a kiváló plébános, dr. Lestyán Endre személyisége is, akit hívei mindig ragaszkodó szeretettel vettek körül.

A hálás utókor nevében,

Voiticsek Ilona

Mostani vezércikkünkkel Dr. Lestyán Endre atyának, egykori plébánosunknak szeretnénk emléket állítani – Emléke legyen áldott!

Dr. Kovács F. Zsolt plébános

Források:
Mons. Fodor József: *Régi arcok, régi történetek Nagyvárad-Újvárosból,* Nagyvárad, 2020.
Mons. Fodor József: *A nagyváradi latin szertartású székeskáptalan,* Nagyvárad, 2022.
Őrszem, hitbuzgalmi és társadalmi hetilap, 1920–1923. évf.
Erdélyi lapok, 1936. június.

Az új Misekönyv bevezetése. Változások a mise rendjében

A harmadik, hivatalos, bővített vatikáni kiadás alapján – a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából, illetve az Istentiszteleti és Szentségi Kongregáció jóváhagyásával (Prot. N. 207/21) – elkészült a Római Misekönyv magyar nyelvű fordítása, amelynek használatához a Romániai Katolikus Püspöki Konferencia is megkapta, saját területére, az említett kongregáció jóváhagyását (Prot. N. 352/21).

Az 1991-es kiadás lényegi részei nem módosultak, azonban több változtatásra, illetve javításokra és betoldásokra is szükség volt a Szentszék által kiadott, latin nyelvű *Editio Typica* szövegét szem előtt tartva. A szentmise állandó részeiben az alábbi módosítások lépnek érvénybe:

Bűnbánati rész:

Mind: Gyónom a mindenható Istennek és nektek, testvéreim, hogy sokszor és sokat vétkeztem gondolattal, szóval, cselekedettel és mulasztással: én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem. Kérem ezért a Boldogságos, **mindenkor Szűz Máriát,** az összes angyalokat és szenteket, és titeket, testvéreim, hogy imádkozzatok érettem Urunkhoz, Istenünkhöz.

(Innen kikerült a „szeplőtelen" kifejezés, mivel az nem része a latin szövegnek.)

Az Eucharisztia liturgiája:

Pap: E **víz és bor** titka által részesüljünk annak istenségében...

Pap: „Imádkozzatok, testvéreim, **hogy az én áldozatom és a tiétek** kedves legyen a mindenható Atyaisten előtt!"

Mind: Fogadja el az Úr kezedből az áldozatot...

A szentáldozás szertartása:

Pap: Az Úr békéje legyen veletek mindenkor.

Nép: És a te lelkeddel.

Pap: Engesztelődjetek ki szívből egymással!

Nép: Legyen békesség köztünk mindenkor!

Pap: Íme, az Isten Báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit. **Boldogok, akik meghívást kaptak a Bárány lakomájára.**

Mind: Uram, nem vagyok méltó, hogy...

„Kegyes és nagy Király!” címmel a Halmos László kórus zárókoncertet adott 2023. június 25-én d.u. 19 órától a Szent László-templomban. Közremuködtek: a Római Katolikus Székesegyház Szent Cecília gyermekkórusa, vezényelt Oláh Gabriella, valamint a Szent László-templom Halmos László kórusa, vezényelt Kribus Mónika.

Búcsúünnepünkön (június 27.) Oros Roland várad-olaszi káplán, ifjúsági segédlelkész mondott szentbeszédet. Az ünnepségen jelen voltak a Magyar Katolikus Püspöki Kar Titkárságának munkatársai, dr. Tóth Tamás titkár és dr. Németh Gábor irodaigazgató vezetésével. Közreműködött templomunk Halmos László kórusa.

Hír-Forrás

Júliusi hirdetések

A nyári időszakra a következő programokra hívjuk fel híveink figyelmét:

- Kórusunk állandó tagjai június 30.–július 2. között **Szent László-templomokat** látogatnak meg Erdélyben.
- Augusztus első hétvégéjén családokkal **Tordatúrra** utazunk.
- **Somogyvárra** tervezünk zarándoklatot szeptember 1–3 között.
- Továbbra is várjuk **önkéntesek** jelentkezését a rövidesen esedékes templomköltözéshez (név és elérhetőség).
- Az egyház tagjává lett a **keresztség** által június 11-én Nagy Richard Viktor és Petrucz Gyöngyi Timea gyermeke Edwárd-Viktor, június 24-én Ridzyk Csongor Zoltán és Kascsák Dóra gyermekei Móricz-Benedek és Anna-Emma.
- **Utolsó útjára kísértük** június 13-án † Szabó József, 23-án † Selejan József és 27-én † Bordaș Elena-Maria-Magdalena testvéreinket.

A SZENTMISE OLVASMÁNYAI

Évk. 13. vasárnap – július 2.: 2Kir 4,8-11.14-16a – Róm 6,3-4.8-11 – Mt 10,37-42

Évk. 14. vasárnap – július 9.: Zak 9,9-10 – Róm 8,9.11-13 – Mt 11,25-30

Évk. 15. vasárnap – július 16.: Iz 55,10-11 – Róm 8,18-23 – Mt 13,1-23

Évk. 16. vasárnap – július 23.: Bölcs 12,13.16-19 – Róm 8,26-27 – Mt 13,24-43

Évk. 17. vasárnap – július 30.: 1Kir 3,5.7-12 – Róm 8,28-30 – Mt 13,44-52

A havilapot szerkeszti a Nagyvárad-Újvárosi Szent László Római Katolikus Plébánia.
410209 Nagyvárad, Primăriei utca 9. Telefon: 0259/431-652. www.szentlaszloplebania.ro
facebook: Nagyvárad-Újvárosi-Szent-László-Római-Katolikus-Plébánia
Készült a nagyváradi Litera Print nyomdában.